

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๖๐๔ (คทช)/ว ๕๖๐๕

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดขอนแก่น (ทสจ.ขก.)
รับเลข 5097
วันที่ 24 ธ.ค. 2567

จังหวัดขอนแก่น
เลขรับ 28246
วันที่ 23 ธ.ค. 2567
เวลา

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗

เรื่อง มาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

ในฐานะประธานอนุกรรมการนโยบายที่ดินจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล)๒๗๒๒ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๗ เรื่อง มาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๘ เพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ ขอส่งมาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๘ เพื่อโปรดทราบและดำเนินการตามมาตรการที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบายรัฐบาล (คทช.) ต่อไปด้วยจะขอบคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นางรวิวรรณ ฐริเดช)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ
กรรมการและเลขานุการ

- ☐ ส่วนอำนวยการ
- ☒ ส่วนสิ่งแวดล้อม
- ☒ ส่วนทรัพยากรธรรมชาติ
- ☐ ส่วนทรัพยากรน้ำ
- ☐ ส่วนยุทธศาสตร์และสารสนเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย

ส่ง ฝ่ายอนุรักษ์และส่งเสริม

- โปรดพิจารณาเสนอ

คุณวิระยุทธ พิจารณา

๒๗ ธ.ค. ๒๕๖๗

(นายสงคราม โนรินทร์)

ผู้อำนวยการส่วนทรัพยากรธรรมชาติ

กองยุทธศาสตร์และแผนงาน

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๖๕ ๕๔๙๔

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ policy@onlb.go.th

มาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๘

๑. ความเป็นมา

สถานการณ์ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ที่จะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นและมีค่าเกินมาตรฐานอยู่ในระดับมีผลกระทบต่อสุขภาพ จะเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นลำดับแรก ต่อด้วยภาคกลางและภาคตะวันตก และตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ จะพบในพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีแหล่งกำเนิดหลักและกิจกรรมในแต่ละพื้นที่ ได้แก่ ไฟป่า การเผาในที่เกษตร หมอกควันข้ามแดน การจราจรและขนส่ง โรงงานอุตสาหกรรม ประกอบกับสภาพอุตุนิยมวิทยาในช่วงต้นปีที่มีความกดอากาศสูง แผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย ทำให้อากาศปิด ลมสงบ ฝุ่นละอองไม่ฟุ้งกระจายและสะสมในพื้นที่จนเกินมาตรฐาน

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ ซึ่งเป็นวาระแห่งชาติมาตั้งแต่ปี ๒๕๖๒ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินงานและบูรณาการการแก้ไขปัญหา ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน มีการถอดบทเรียนเพื่อยกระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองในแต่ละปีอย่างต่อเนื่อง โดยปี ๒๕๖๗ ทุกภาคส่วนร่วมดำเนินงานภายใต้มาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นพิษ $PM_{2.5}$ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๖ ทำให้สถานการณ์ฝุ่นละอองและสถานการณ์จุดความร้อนในช่วงวิกฤตของปี ๒๕๖๗ มีแนวโน้มดีขึ้น

แม้ว่าสถานการณ์จะมีแนวโน้มดีขึ้นกว่าปีที่ผ่านมาในหลายพื้นที่และภาพรวมของประเทศ แต่ยังคงพบปริมาณฝุ่นละอองเกินมาตรฐานในหลายช่วงเวลา รวมถึงยังพบจุดความร้อนเป็นจำนวนมากในพื้นที่ป่าและพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งในบางพื้นที่มีจำนวนจุดความร้อนเพิ่มขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา ประกอบกับสภาวะทางอุตุนิยมวิทยาในช่วงฤดูหนาว จะส่งผลให้เกิดการสะสมของฝุ่นละอองในบรรยากาศและมีปริมาณสูงขึ้น และบางช่วงเวลายังคงต้องเผชิญกับหมอกควันข้ามแดนที่เกิดจากการเผาในประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงร่วมกับทุกภาคส่วนจัดทำมาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๘ เพื่อป้องกันและลดผลกระทบต่อประชาชน

๒. กรอบแนวคิด

แนวทางยกระดับมาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๘ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีกรอบแนวคิด ประกอบด้วย การเตรียมการรับมือล่วงหน้าให้เร็วขึ้น วิเคราะห์จัดทำพื้นที่เสี่ยงการเผาเสี่ยงฝุ่น (Risk Map) ควบคุมพื้นที่แบบมุ่งเป้ากลุ่มป่าแปลงใหญ่ป่ารอยต่อไฟที่เผาไหม้ซ้ำซาก ยึดพื้นที่ที่มีปัญหาเพื่อยกระดับปฏิบัติการของภาครัฐแบบข้ามเขตปกครอง บริหารไฟในพื้นที่เกษตรช่วงการเก็บเกี่ยว ภายใต้ระบบการลงทะเบียน ให้รางวัลกับคนทำดีเพื่อสร้างแรงจูงใจ และบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดกับผู้กระทำผิดตามหลัก PPP ใช้หลักการเจรจา กับประเทศเพื่อนบ้านก่อนเริ่มหมอกควันข้ามแดน มีงบประมาณและการสนับสนุนที่ยืดหยุ่น ใช้การสื่อสารที่รวดเร็ว ตรงประเด็น ทันเหตุการณ์ เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย กระจายข้อมูลทั่วทุกพื้นที่ มีตัวชี้วัดที่คำนึงถึงการลดผลกระทบต่อประชาชน ทั้งนี้ มาตรการรับมือสถานการณ์ไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๘ จะมีการวางแผนปฏิบัติทั้งในระดับประเทศ ระดับกลุ่มพื้นที่ (Cluster) และระดับจังหวัด

๓. พื้นที่และเป้าหมาย

๓.๑ พื้นที่ป่า

เป้าหมาย : ควบคุมพื้นที่เผาไหม้ (ลดลงจากปี ๒๕๖๓)

(๑) ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน	ลดลงร้อยละ ๒๕
(๒) ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง	ลดลงร้อยละ ๒๕
(๓) จังหวัดกาญจนบุรี	ลดลงร้อยละ ๒๕
(๔) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ลดลงร้อยละ ๒๕

พื้นที่ป่าแปลงใหญ่เสี่ยงเผาไหม้ ๑๔ กลุ่มป่า (Cluster)

(๑) กลุ่มป่าลุ่มน้ำปาย	(จ.แม่ฮ่องสอน จ.เชียงใหม่)
(๒) กลุ่มป่าศรีลานนา-แม่ลาว	(จ.เชียงใหม่ จ.เชียงราย จ.ลำปาง จ.พะเยา)
(๓) กลุ่มป่าสะเมิง	(จ.เชียงใหม่)
(๔) กลุ่มป่าสาละวิน	(จ.แม่ฮ่องสอน จ.เชียงใหม่ จ.ตาก)
(๕) กลุ่มป่าตอนใต้จังหวัดเชียงใหม่	(จ.เชียงใหม่ จ.แม่ฮ่องสอน จ.ลำพูน จ.ตาก)
(๖) กลุ่มป่าถ้ำผาไท	(จ.ลำปาง)
(๗) กลุ่มป่าแม่ยม	(จ.แพร่ จ.พะเยา จ.ลำปาง)
(๘) กลุ่มป่าเหนือเขื่อนสิริกิติ์	(จ.น่าน จ.อุตรดิตถ์ จ.แพร่)
(๙) กลุ่มป่าเขื่อนภูมิพล	(จ.ตาก จ.เชียงใหม่ จ.ลำพูน จ.ลำปาง)
(๑๐) กลุ่มป่าเวียงโกศัย - แม่วะ - ป่าแม่มอก	(จ.ลำปาง จ.สุโขทัย จ.ตาก จ.แพร่ จ.ลำพูน)
(๑๑) กลุ่มป่าห้วยขาแข้ง - แม่วังก	(จ.อุทัยธานี จ.กำแพงเพชร จ.ตาก จ.นครสวรรค์)
(๑๒) กลุ่มป่ารอบเขื่อนศรีนครินทร์	(จ.กาญจนบุรี)
(๑๓) กลุ่มป่าจังหวัดเลย	(จ.เลย จ.เพชรบูรณ์)
(๑๔) กลุ่มป่าจังหวัดชัยภูมิ	(จ.ชัยภูมิ)

การติดตามผลในช่วงปฏิบัติการ : ควบคุมจำนวนจุดความร้อนจากการเผาไหม้

ความสำเร็จในการจัดการ ๑๔ กลุ่มป่าแปลงใหญ่รอยต่อไฟ (Cluster)

- (๑) มีกลไกการบริหารจัดการไฟแปลงใหญ่ที่ข้ามเขตป่าหรือเขตปกครอง
- (๒) ลดผลกระทบจากฝุ่นละอองต่อพื้นที่ชุมชน หรือเขตเศรษฐกิจหรือพื้นที่ท่องเที่ยว
(เชิงขนาด : เชิงปริมาณ : เชิงระยะทาง)
- (๓) มีการบูรณาการความร่วมมือของชุมชนรอบป่าและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม
- (๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ป่าแปลงใหญ่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

๓.๒ พื้นที่เกษตร

เป้าหมาย : ควบคุมพื้นที่เผาไหม้จากการเผาข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน (ลดลงจากปี ๒๕๖๓)

(๑) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ลดลงร้อยละ ๒๐
(๒) ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ	ลดลงร้อยละ ๓๐
(๓) ภาคกลาง	ลดลงร้อยละ ๑๐
(๔) ภาคตะวันตก	ลดลงร้อยละ ๑๕

กลุ่มพืชเป้าหมาย

(๑) นาข้าว	ลดลงร้อยละ ๓๐
(๒) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ลดลงร้อยละ ๑๐
(๓) อ้อยโรงงาน	ลดลงร้อยละ ๑๕

การติดตามผลในช่วงปฏิบัติการ : ควบคุมจำนวนจุดความร้อนจากการเผาไหม้

ความสำเร็จในการจัดการไฟในพื้นที่เกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และจังหวัด)

- (๑) มีเกษตรกรลงทะเบียนจัดการเชื้อเพลิงผ่านระบบบริหารจัดการเชื้อเพลิงไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของเกษตรกรที่มีความจำเป็นต้องจัดการเชื้อเพลิง
- (๒) การจัดการไฟจำเป็นที่มีการควบคุม (มีการขอยแปลง ไม่เผากลางคืน ไม่เผาข้ามคืน) ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๙๐ ของเกษตรกรที่ลงทะเบียนในระบบบริหารจัดการเชื้อเพลิง

๓.๓ พื้นที่เมือง (เป้าหมาย : ควบคุมการระบายฝุ่นในพื้นที่เมือง)

- (๑) การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ ร้อยละ ๑๐๐
(ยานพาหนะและโรงงานอุตสาหกรรมเป้าหมาย)

๔. ผลลัพธ์คุณภาพอากาศรายพื้นที่ในช่วงวิกฤต

รายการ	ค่าเฉลี่ย PM _{2.5}		ค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงสูงสุด		จำนวนวันที่เกินมาตรฐาน	
	ปี ๒๕๖๗	ลดลงร้อยละ	ปี ๒๕๖๗	ลดลงเหลือไม่เกิน	ปี ๒๕๖๗	ลดลงร้อยละ
๑๗ จังหวัดภาคเหนือ	๔๖ มคก./ลบ.ม.	๑๕	๒๑๘ มคก./ลบ.ม.	๑๕๐ มคก./ลบ.ม.	๑๒๙	๑๐
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	๓๓ มคก./ลบ.ม.	๕	๑๐๑ มคก./ลบ.ม.	๗๕ มคก./ลบ.ม.	๙๗	๕
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๓๗ มคก./ลบ.ม.	๕	๑๒๙ มคก./ลบ.ม.	๗๕ มคก./ลบ.ม.	๑๑๓	๕
ภาคกลาง	๓๔ มคก./ลบ.ม.	๕	๑๑๓ มคก./ลบ.ม.	๗๕ มคก./ลบ.ม.	๑๐๑	๕
ภาคตะวันตก	๔๑ มคก./ลบ.ม.	๕	๑๑๘ มคก./ลบ.ม.	๗๕ มคก./ลบ.ม.	๘๔	๕

๕. การปฏิบัติการ

การปฏิบัติการภายใต้มาตรการรับมือสถานการณ์ไฟฟ้า หมอกควัน และฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๘ กำหนดให้สอดคล้องกับแหล่งกำเนิด ดังนี้

๕.๑ ระยะเตรียมการ (แผนที่เสี่ยงการเผาเสี่ยงฝุ่น หรือ Risk Map)

๑) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑.๑ จัดทำแผนที่เสี่ยงเผา และแผนปฏิบัติงานการจัดการไฟฟ้าตามปฏิทินห้วงเวลาการเกิดไฟทั้งในพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่เกษตรกรรมในที่ดินที่รัฐจัดสรรให้ในพื้นที่ป่าแปลงใหญ่ร้อยละ ๑๔ กลุ่มป่า (Cluster) จัดฝึกอบรมเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานป้องกันและควบคุมไฟฟ้าให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอาสาสมัครควบคุมไฟฟ้าภาคประชาชน เพื่อให้มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

๑.๒ จัดทำแผนบริหารจัดการเชื้อเพลิงที่ระบุพื้นที่และระยะเวลา แจ้งต่อคณะกรรมการระดับจังหวัดและสื่อสารให้ประชาชนในพื้นที่ทราบ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเรื่องการบริหารจัดการเชื้อเพลิง อาทิ คำนายาม วัตถุประสงค์ หลักการ วิธีการ และประโยชน์ของการบริหารจัดการเชื้อเพลิง

๒) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดทำฐานข้อมูลพื้นที่ที่ทำการเพาะปลูกรายชนิดของพืชเกษตรที่เสี่ยงต่อการเผา ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อยโรงงาน และข้อมูลเกษตรกรรายจังหวัด เพื่อการวางแผนในการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรที่เสี่ยงการเผาไหม้ และเป็นข้อมูลให้จังหวัดจัดทำระบบปฏิบัติการบริหารจัดการเชื้อเพลิงและแผนบริหารจัดการเชื้อเพลิงระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลตามรายชื่อเกษตรกรและจำนวนพื้นที่ที่ขึ้นทะเบียนไว้

๕.๒ การจัดการไฟในป่า

๕.๒.๑ พื้นที่ป่าอนุรักษ์และป่าสงวนแห่งชาติ

๓) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับจังหวัดและฝ่ายความมั่นคง (กองทัพบก กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กองทัพอากาศ) จัดชุดปฏิบัติการ ชุดลาดตระเวน จัดตั้งจุดตรวจ จุดสกัด จุดเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยง พื้นที่เป้าหมายหลักที่เป็นพื้นที่มุงป่าในป่าอนุรักษ์และป่าสงวนแห่งชาติ ร่วมกับชุมชนที่อยู่ใกล้พื้นที่ป่าเพื่อป้องกัน จับกุมการบุกรุกและเผาพื้นที่ป่าและการดับไฟ สร้างการรับรู้ ปลุกจิตสำนึก ให้กับชุมชนในพื้นที่ และสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่าและการดับไฟป่า

๔) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติการตามแผนบริหารจัดการ เชื้อเพลิง และแจ้งให้คณะกรรมการระดับจังหวัดทราบ

๕) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและจังหวัด ประกาศจำกัดการเข้าพื้นที่ป่า อนุรักษ์ ป่าสงวนแห่งชาติ และพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยง ในช่วงเวลาที่เหมาะสมของแต่ละพื้นที่ตามประกาศของ เจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกันการลักลอบเผาในพื้นที่ป่า

๕.๒.๒ พื้นที่ทำประโยชน์อื่นในพื้นที่ป่า

๖) คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดและคณะกรรมการป่าชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุน การใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชุมชนโดยไม่เผา เข้มงวดกวัดขั่น เฝ้าระวัง และติดตามตรวจสอบการบุกรุก/เผาในพื้นที่ป่าชุมชน หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ให้ทำการแจ้งเตือน หากพบการกระทำผิดซ้ำให้ดำเนินการ ลงโทษตามข้อบังคับของชุมชน การสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการป่า ดับไฟป่าและการปรับเปลี่ยนอาชีพ

๗) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ร่วมดำเนินการ

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้พื้นที่เกษตรกรรมในที่ดินของรัฐทำการเกษตรแบบไม่เผา โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเกษตรกรที่ทำการปลูกพืชชนิดเดิมแต่ไม่เผาในทุกขั้นตอนการผลิต ปรับเปลี่ยน การปลูกพืชบนที่สูง จากการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เป็นพืชที่มีมูลค่าสูง และปรับเปลี่ยนพืชบนพื้นราบ จากพื้นที่ ไม่เหมาะสมปลูกข้าวปรับไปปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เพื่อส่งเสริมให้ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมและ สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการกำจัดตอซังและเศษวัสดุเหลือใช้ทาง การเกษตรแบบไม่เผาให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่

- จัดหาแหล่งน้ำให้เพียงพอ เพื่อส่งเสริมและรองรับการเปลี่ยนแปลงการเพาะปลูกพืช จากพืชเชิงเดี่ยวเป็นพืชแบบผสมผสานแบบไม่เผา โดยมีพื้นที่มุงป่าที่ชัดเจนและรายงานความสำเริง

- การสนับสนุนให้ภาคเอกชนร่วมลงทุนในการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็น การปลูกพืชแบบผสมผสาน

- หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดให้ทำการแจ้งเตือน หากพบการกระทำผิดซ้ำ ให้ดำเนินการเพิกถอนสิทธิในการอนุญาตเข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัย

๕.๓ การจัดการไฟในพื้นที่เกษตร

๘) ให้จังหวัดนำข้อมูลจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และประกาศขึ้นทะเบียนรายชื่อเกษตรกรและจำนวนพื้นที่ที่มีความจำเป็นต้องใช้ไฟ อาทิ พื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่ในพื้นที่สูงในช่วงปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตพื้นที่ไร่มุมนเวียน พื้นที่ที่จำเป็นต้องกำจัดการแพร่ระบาดของศัตรูพืช การจัดการวัสดุทางการเกษตรก่อนการเก็บเกี่ยว และหลังการเก็บเกี่ยว มุ่งเป้าพื้นที่นาข้าว พื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และพื้นที่ปลูกอ้อยโรงงาน เพื่อวางแผนการบริหารจัดการไฟในพื้นที่เกษตรกรรมในแต่ละจังหวัดในช่วงตั้งแต่ระหว่างวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน - ๑๕ พฤษภาคม

๙) ให้จังหวัดร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ บริหารจัดการไฟในพื้นที่เกษตรที่เพาะปลูกข้าว และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในช่วงเก็บเกี่ยว โดยพิจารณาความสอดคล้องกับการปล่อยน้ำชลประทาน สภาพอากาศ ความจำเป็นในการเผา ให้จังหวัดนำระบบปฏิบัติการบริหารจัดการเชื้อเพลิงที่จัดทำไว้ดำเนินการตามรายชื่อเกษตรกรและจำนวนพื้นที่ที่ขึ้นทะเบียน โดยให้มีการกำหนดและประกาศหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการจัดการการเผา เช่น ต้องมีการย่อยแปลง ดำเนินการในช่วงกลางวันที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี การไม่เผาข้ามคืน ให้จัดทำแนวกันไฟโดยรอบ และควบคุมมิให้ไฟลุกลาม วิธีการควบคุมกำกับดูแลตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศ และให้บังคับใช้กฎหมายกับผู้ฝ่าฝืน

๑๐) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินมาตรการเชิงรุกกับเกษตรกรในที่ดินที่รัฐจัดสรรให้ โดยพิจารณาตัดสินสิทธิความช่วยเหลือหรือชดเชยต่าง ๆ จากภาครัฐ ไม่ให้สิทธิ หรือ เพิกถอนสิทธิ ส.ป.ก. / นิคมสหกรณ์ และดำเนินมาตรการกับเกษตรกรที่ไม่ให้ความร่วมมือ ทำการเผาพื้นที่เกษตรกรรม หรือไม่เข้าระบบขึ้นทะเบียนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการบริหารจัดการไฟในพื้นที่เกษตรกรรมที่จังหวัดกำหนด ซึ่งต้องมีประกาศล่วงหน้าให้รับทราบโดยทั่วกัน

๑๑) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขยายผลการดำเนินงานให้เกษตรกรปรับปรุงแบบการผลิตให้ปลอดภัย โดยเน้นการปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บนที่สูงโดยเฉพาะภาคเหนือ การปลูกข้าวบนพื้นที่ราบแบบไม่เผา โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การสนับสนุนเครื่องจักรกลในพื้นที่เกษตรแปลงใหญ่

๑๒) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ ออกมาตรการกำหนดสิทธิและประโยชน์เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่เกษตรกรที่ผลิตสินค้าเกษตรแบบไม่เผา หรือที่ได้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเกี่ยวกับการผลิตพืชแบบไม่เผา และสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายให้ได้ราคาที่สูงกว่าสินค้าทั่วไป เริ่มจากข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ได้รับการรับรองกระบวนการผลิตแบบไม่เผาเพื่อลดปัญหาฝุ่น PM_{2.5} (PM_{2.5} Free Plus) และเพิ่มสิทธิพิเศษให้กับเอกชนที่รับซื้อสินค้าเกษตรแบบไม่เผา หรือสนับสนุนเครื่องจักรกล

๑๓) กระทรวงอุตสาหกรรม ให้ความคุมปริมาณอ้อยไฟไหม้เข้าโรงงานผลิตน้ำตาลทราย โดย

- การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติอ้อยและน้ำตาลทราย พ.ศ. ๒๕๒๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ให้มีการลดการเผาอ้อย และส่งเสริมให้มีการนำส่งอ้อยสดคุณภาพดีส่งโรงงานผลิตน้ำตาลทราย

- ศึกษาแนวทางการใช้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปัญหาวัตถุติดอ้อยโรงงานที่ถูกกลักลอบเผาสำหรับโรงงานผลิตน้ำตาลทรายอย่างยั่งยืน
- การบริหารจัดการการเผาสาบ และสนับสนุนเทคโนโลยีเครื่องจักรการสาบอ้อยก่อนการตัดเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเผา

๕.๔ การควบคุมฝุ่นละอองในเขตเมือง

๕.๔.๑ ยานพาหนะ

๑๔) กรุงเทพมหานคร และจังหวัดอื่นที่เป็นเมืองใหญ่ร่วมกับกระทรวงคมนาคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ออกประกาศห้ามรถบรรทุกขนาดใหญ่เข้าในเขตเมืองในช่วงวิกฤติฝุ่นละออง เพื่อลดจำนวนรถและลดการระบายมลพิษ

๑๕) กระทรวงคมนาคม กรุงเทพมหานคร จังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนประชาชนในการเดินทางโดยระบบขนส่งสาธารณะ

๑๖) กระทรวงคมนาคม โดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจรร่วมกับกรมการขนส่งทางบก กรมการขนส่งทางราง องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เสนอนโยบายปรับลดอัตราค่าโดยสารระบบขนส่งสาธารณะ รวมถึงการปรับลดราคาค่าจอดรถในบริเวณจุดแล้วจรในช่วงวิกฤติฝุ่นละออง

๑๗) กระทรวงคมนาคม โดยองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ และกรมการขนส่งทางบก เร่งรัดดำเนินงานตามแผนการทดแทนรถโดยสาร ขสมก. ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซลด้วยรถโดยสารไฟฟ้าให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

๑๘) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร เข้มงวดตรวจสอบ/ตรวจจับควันดำ และควบคุมดูแลการระบายมลพิษจากรถบรรทุก รวมถึงพื้นที่ก่อสร้างในช่วงวิกฤติฝุ่นและบังคับใช้กฎหมายโดยบทลงโทษสูงสุด

๑๙) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เข้มงวดตรวจสอบ/ตรวจจับการกระทำผิดวินัยจราจร การห้ามจอดรถบนผิวถนนกีดขวางทางจราจร หากฝ่าฝืนให้ใช้บทลงโทษสูงสุด

๕.๔.๒ อุตสาหกรรม

๒๐) กระทรวงอุตสาหกรรม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตรวจบังคับใช้กฎหมายกับโรงงานอุตสาหกรรม โรงไฟฟ้า และสถานประกอบกิจการเป้าหมาย อาทิ กิจการเผาถ่าน หลอมโลหะ เตาเผาขยะ เตาเผาขยะติดเชื้อ อย่างเข้มงวด

๕.๔.๓ ชุมชนและริมทาง

๒๑) กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดชุดปฏิบัติการหรือจัดให้มีระบบเฝ้าระวังที่มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการเฝ้าระวังตรวจสอบควบคุม และจับกุมผู้เผาสองข้างทาง เผาขยะ เศษใบไม้กิ่งไม้ เศษวัสดุทางการเกษตร อย่างมีประสิทธิภาพ

๒๒) จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เฝ้าระวังและเตรียมความพร้อมรับมือกับสถานการณ์เหตุเพลิงไหม้ที่อาจเกิดขึ้นในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยในช่วงเริ่มเข้าสู่ฤดูร้อน

๕.๕ การจัดการหมอกควันข้ามแดน

๒๓) กระทรวงพาณิชย์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทหารหรือเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการส่งเสริมการผลิตและการค้าสินค้าเกษตรแบบไม่เผาโดยเฉพาะข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และศึกษาหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการเสนอแนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสมในการลดหรือระงับการนำเข้าสินค้าเกษตรที่พิสูจน์ได้ว่ามีกระบวนการผลิตที่เกี่ยวข้องกับการเผาทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน

๒๔) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงการต่างประเทศ จัดให้มีการหารือระดับรัฐมนตรีเพื่อยกระดับความร่วมมือป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดนในอนุภูมิภาคแม่โขงและภูมิภาคอาเซียนก่อนเข้าสู่ช่วงหมอกควันข้ามแดน

๒๕) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงกลาโหม สนับสนุนการจัดตั้งศูนย์ข้อมูล/ศูนย์แจ้งเตือน เพื่อการบริหารและป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ และศูนย์บัญชาการเฝ้าระวัง ควบคุม และดับไฟ ในประเทศเพื่อนบ้าน

๕.๖ การบริหารจัดการภาพรวม

๕.๖.๑ งบประมาณและการให้สิทธิประโยชน์

๒๖) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการขอรับการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงาน อาทิ

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวบรวมรายชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปี ๒๕๖๘ ในการป้องกันและควบคุมไฟป่าในพื้นที่ ๑๔ กลุ่มป่าแปลงใหญ่รอยต่อไฟ (Cluster) และเร่งรัดการขอรับการจัดสรรงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น หรือขอรับการสนับสนุนจากภาคเอกชนก่อนเข้าสู่ห่วงโซ่ไฟฟ้า เพื่อสนับสนุนกำลังพลประจำจุดเฝ้าระวังในพื้นที่ป่า และบูรณาการกำลังพลของกระทรวงกลาโหม ทั้งกองทัพบก กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร กองทัพอากาศ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และฝ่ายปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน ติดตามตรวจสอบการบุกรุก/การเผาในพื้นที่ป่า และปฏิบัติการดับไฟป่า ทั้งภาคพื้นดินและทางอากาศ

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขอรับการจัดสรรงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อสนับสนุนการจัดการไฟในพื้นที่เกษตรแปลงใหญ่

๒๗) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ให้สิทธิประโยชน์กับภาคเอกชนที่เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดการป่าและดับไฟป่า การพัฒนากิจการเกษตรที่ยั่งยืนทั้งการจัดการฟางข้าวและตอซัง และการเก็บเกี่ยวผลผลิต การตัดต้นอ้อยหรืออัดใบอ้อยเพื่อส่งโรงงานไฟฟ้าชีวมวลซึ่งจะช่วยลดการเผา การนำเศษวัสดุทางการเกษตรมาแปรรูปเป็นเชื้อเพลิงในโรงงานอุตสาหกรรมและในโรงไฟฟ้า

๕.๖.๒ การยกระดับการบังคับใช้กฎหมาย

๒๘) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินคดีให้มีความทันสมัย โดยสามารถใช้พยานหลักฐานสมัยใหม่เพื่อเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ในการประกอบการสืบสวน สอบสวน และค้นหาพยานหลักฐานเพื่อการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดในการบุกรุก และ/หรือก่อให้เกิดไฟป่า อาทิจ ข้อมูลดาวเทียม และ/หรือข้อมูลอื่น ๆ ที่มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๒๙) กระทรวงมหาดไทยกำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ในการประกาศกำหนดพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อควบคุมกิจกรรมแหล่งกำเนิดที่ก่อให้เกิดฝุ่นละอองในพื้นที่ และดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดอย่างเข้มงวด

๕.๖.๓ การปฏิบัติการในภาวะวิกฤต

๓๐) ให้ประกาศเขตการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน เมื่อปริมาณฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน มีค่าเฉลี่ยในชั้นบรรยากาศ ๒๔ ชั่วโมง มีค่าตั้งแต่ ๑๕๐ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรติดต่อกัน ๕ วัน เพื่อให้จังหวัดสามารถให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการ เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉินและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องตามที่กระทรวงการคลังกำหนด

๓๑) คณะกรรมการอำนวยการเพื่อจัดการปัญหาหมอกพิษทางอากาศ กำหนด/ประกาศนโยบายขอความร่วมมือทุกหน่วยงานเกี่ยวข้องพิจารณาจัดกิจกรรมกลางแจ้งในช่วงภาวะวิกฤตฝุ่นละออง อาทิ งดการแข่งขันกีฬากลางแจ้ง งดการเล่นคอนเสิร์ตกลางแจ้ง หรือเจ้าหน้าที่ให้ทำงานที่บ้าน (Work From Home) การปิดสถานศึกษาชั่วคราว เป็นต้น เพื่อลดความเสี่ยงต่อสุขภาพ

๓๒) กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จัดเตรียมห้องปลอดฝุ่นเพื่อดูแลกลุ่มเปราะบาง แจกจ่ายอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล อาทิ หน้ากาก มุ้งผู้ดูแลประชาชนในพื้นที่เสี่ยง และยกระดับการจัดบริการด้านการแพทย์และสาธารณสุข ทั้งจัดหน่วยปฏิบัติการลงพื้นที่ดูแลประชาชน เปิดคลินิกมลพิษ คลินิกมลพิษออนไลน์ และยกระดับการบริการเวชกรรมสิ่งแวดล้อมของหน่วยบริการสุขภาพ

๕.๖.๔ การสื่อสารประชาสัมพันธ์

๓๓) ยกระดับการสื่อสารประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ในทุกระดับ

(๑) ระดับประเทศ

- ศูนย์สื่อสารการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (ศกพ.) รายงานสถานการณ์คาดการณ์ แจ้งเตือนสถานการณ์ฝุ่นละออง PM_{2.5} ภาพรวมทั่วประเทศสู่สาธารณะ ให้รวดเร็ว ทัวถึง ทันการณ์ และแจ้งข้อมูลต่อคณะกรรมการระดับจังหวัด หน่วยงานกำกับดูแลแหล่งกำเนิด ยกระดับการปฏิบัติการ

- กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ร่วมกับเครือข่ายภาคประชาสังคม สื่อสารประชาสัมพันธ์ข้อมูลองค์ความรู้ในรูปแบบที่เข้าใจง่าย เพื่อสร้างความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ

(๒) ระดับพื้นที่ ผู้ว่าราชการจังหวัด ตั้งศูนย์สั่งการและติดตามสถานการณ์ระดับจังหวัด เพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ต่อสาธารณะและผู้ได้รับผลกระทบเป็นรายวันในช่วงวิกฤต เพื่อสร้างการรับรู้ และความเข้าใจต่อสถานการณ์ พื้นที่ที่มีการบริหารจัดการเชื้อเพลิง ผลกระทบ การตอบโต้ สถานการณ์ และการปฏิบัติงานของภาครัฐ

(๓) ระดับพื้นที่เสี่ยง ให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) วางแนวทางการแจ้งเตือนภัยสถานการณ์ฝุ่นละอองร่วมกับเครือข่ายผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ ยกระดับการแจ้งเตือน สถานการณ์แบบเจาะจงพื้นที่เสี่ยง เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัยได้รับข้อมูลการแจ้งเตือนและรับมือ สถานการณ์เพื่อลดผลกระทบต่อสุขภาพ

๖. กลไกการบริหารจัดการ

๖.๑ กลไกการบริหารจัดการระดับชาติ โดยคณะกรรมการอำนวยการเพื่อการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศ ทำหน้าที่ในการเสนอแนะนโยบาย แนวทางมาตรการ อำนวยการ มอบหมาย ควบคุม กำกับ ประสานงาน และติดตาม การดำเนินงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีกรมควบคุมมลพิษเป็นหน่วยงานผู้ประสานงานหลัก

๖.๒ กลไกการบริหารจัดการระดับภาคหรือข้ามเขตป่าหรือเขตปกครอง ทำหน้าที่อำนวยการ บูรณาการแก้ไข ปัญหาไฟป่า ควบคุมและดับไฟที่มีความรุนแรงในพื้นที่รอยต่อระหว่างจังหวัด เพื่อเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติการ แบบข้ามเขตปกครอง

๖.๓ กลไกการบริหารจัดการระดับจังหวัด เพื่อเชื่อมโยงนโยบายสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ ที่มีการบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ

ภาคผนวก

ข้อมูลพื้นฐาน

๑. สถานการณ์ฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๗

๑) ทั่วประเทศ (๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗) ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง มีค่า ๓๑ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) ลดลงร้อยละ ๑๑ จำนวนวันที่ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกินค่ามาตรฐาน ๑๘๘ วัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔ และจุดความร้อน จำนวน ๑๓๙,๘๓๖ จุด ลดลงร้อยละ ๒๐

๒) พื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ (๑ มกราคม - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗) ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง มีค่า ๔๖ มคก./ลบ.ม. ลดลงร้อยละ ๒๒ จำนวนวันที่ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกินค่ามาตรฐาน ๑๒๙ วัน เท่ากับปีที่ผ่านมา และจุดความร้อน จำนวน ๗๙,๘๕๙ จุด ลดลงร้อยละ ๒๗

๓) พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๗) ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง มีค่า ๓๓ มคก./ลบ.ม. ลดลงร้อยละ ๓ จำนวนวันที่ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกินค่ามาตรฐาน ๙๗ วัน ลดลงร้อยละ ๕ และจุดความร้อน จำนวน ๔๕๗ จุด เพิ่มขึ้นร้อยละ ๙

๔) พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (๑ มกราคม - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗) ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง มีค่า ๓๗ มคก./ลบ.ม. ลดลงร้อยละ ๙ จำนวนวันที่ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกินค่ามาตรฐาน ๑๑๓ วัน ลดลงร้อยละ ๒ และจุดความร้อน จำนวน ๒๘,๖๕๖ จุด ลดลงร้อยละ ๘

๕) พื้นที่ภาคกลาง (๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๗) ปริมาณ ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง มีค่า ๓๔ มคก./ลบ.ม. ลดลงร้อยละ ๖ จำนวนวันที่ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกินค่ามาตรฐาน ๑๐๑ วัน ลดลงร้อยละ ๗ และจุดความร้อน จำนวน ๓,๖๘๕ จุด เพิ่มขึ้นร้อยละ ๘

๖) พื้นที่ภาคตะวันตก (๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ - ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๗) ปริมาณฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง มีค่า ๔๑ มคก./ลบ.ม. เพิ่มขึ้นร้อยละ ๗๑ จำนวนวันที่ฝุ่นละออง $PM_{2.5}$ เกินค่ามาตรฐาน ๘๔ วัน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๑๑ และจุดความร้อน จำนวน ๑๐,๐๓๓ จุด ลดลงร้อยละ ๓๓

๒. ข้อมูลจุดความร้อนและพื้นที่เผาไหม้

จุดความร้อนสะสมทั่วประเทศ (๑ มกราคม - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗) จำนวน ๑๓๒,๗๓๖ จุด แบ่งเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและป่าอนุรักษ์ ๙๐,๒๙๘ จุด (ร้อยละ ๖๘) พื้นที่เกษตร ๓๑,๙๐๙ จุด (ร้อยละ ๒๔) พื้นที่เมือง ๑๐,๕๒๙ จุด (ร้อยละ ๘) โดยภาคที่พบจุดความร้อนสูง ได้แก่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ จำนวน ๗๙,๘๕๙ จุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๒๘,๖๕๖ จุด ภาคกลางและภาคตะวันตก จำนวน ๑๗,๓๐๑ จุด

สำหรับพื้นที่เผาไหม้ทั่วประเทศ (๑ มกราคม - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗) รวม ๑๙,๕๒๓,๒๓๕ ไร่ แบ่งเป็น พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและป่าอนุรักษ์ ๙,๒๒๐,๙๓๒ ไร่ (ร้อยละ ๔๗) พื้นที่เกษตร ๙,๓๒๐,๕๒๗ ไร่ (ร้อยละ ๔๘) พื้นที่เมือง ๙๘๑,๗๗๖ ไร่ (ร้อยละ ๕) โดยภาคที่พบจุดความร้อนสูง ได้แก่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ ๑๐,๒๔๐,๕๐๖ ไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๕,๖๙๒,๑๒๘ ไร่ ภาคกลางและภาคตะวันตก ๓,๐๖๖,๐๖๕ ไร่

รายละเอียดดังนี้

๒.๑ จำนวนจุดความร้อนและพื้นที่เผาไหม้แยกรายแหล่งกำเนิด

๑) พื้นที่ป่า ซึ่งพบจุดความร้อน ๙๐,๒๙๘ จุด สูงสุดเกิดในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ๕๘,๒๑๘ จุด หรือร้อยละ ๖๔ (ป่าอนุรักษ์ ๓๑,๒๙๑ จุด และ ป่าสงวนแห่งชาติ ๒๖,๙๒๗ จุด) รองลงมา คือ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑๐,๗๒๘ จุด หรือ ร้อยละ ๑๒ (ป่าอนุรักษ์ ๖,๙๒๔ จุด และ ป่าสงวนแห่งชาติ ๓,๘๐๔ จุด)

เมื่อพิจารณาพื้นที่เผาไหม้ที่อยู่ในป่า ๙,๒๒๐,๙๓๒ ไร่ สูงสุดอยู่ในพื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ๖,๓๑๑,๗๗๕ ไร่ (ป่าอนุรักษ์ ๒,๙๔๖,๖๕๙ ไร่ และ ป่าสงวนแห่งชาติ ๓,๓๖๕,๑๑๖ ไร่) รองลงมา คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๙๕๘,๑๙๖ ไร่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๘๘๙,๗๑๙ ไร่ และภาคตะวันตก ๘๐๕,๘๓๙ ไร่

๒) พื้นที่เกษตร ซึ่งพบจุดความร้อน ๓๑,๙๐๙ จุด สูงสุดเกิดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๔,๙๐๗ จุด หรือร้อยละ ๔๗ (พื้นที่เกษตร ๙,๙๒๘ จุด และ ส.ป.ก. ๔,๙๗๙ จุด) รองลงมา คือ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๕,๐๙๕ จุด หรือ ร้อยละ ๑๖ (พื้นที่เกษตร ๓,๓๓๓ จุด และ ส.ป.ก. ๑,๗๖๒ จุด)

เมื่อพิจารณาจุดความร้อนที่เกิดขึ้นในพื้นที่เกษตรทั่วประเทศ

๑) พื้นที่นาข้าว จำนวนจุดความร้อน ๑๗,๘๐๐ จุด พบสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๐,๒๙๓ จุด รองลงมา คือ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒,๖๖๖ จุด ภาคกลางและตะวันตก ๒,๐๙๕ จุด

๒) พื้นที่เพาะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และไร่มันสำปะหลัง จำนวนจุดความร้อน ๗,๗๘๔ จุด พบสูงสุดใน ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ๖,๑๘๐ จุด รองลงมา คือ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๗๕๗ จุด

๓) พื้นที่เพาะปลูกอ้อยโรงงาน จำนวนจุดความร้อน ๓,๖๔๖ จุด พบสูงสุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑,๖๘๘ จุด รองลงมา คือ ภาคกลางและภาคตะวันตก ๑,๐๐๐ จุด

เมื่อพิจารณาพื้นที่เผาไหม้ที่อยู่ในพื้นที่เกษตร ๙,๓๒๐,๕๒๗ ไร่ สูงสุดอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๔,๓๔๐,๓๗๗ ไร่ รองลงมา คือ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒,๐๓๔,๑๐๗ ไร่ และภาคกลาง ๑,๑๑๖,๖๗๕ ไร่

๓) พื้นที่เมือง ซึ่งพบจุดความร้อน ๑๐,๕๒๙ จุด สูงสุดเกิดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓,๖๗๙ จุด หรือร้อยละ ๓๕ (พื้นที่ชุมชน ๓,๓๖๒ จุด และ ริมทาง ๓๑๗ จุด) รองลงมา ได้แก่ ภาคกลางและภาคตะวันตก ๒,๗๑๒ จุด หรือร้อยละ ๒๖ (พื้นที่ชุมชน ๒,๕๑๗ จุด และริมทาง ๑๙๕ จุด) ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑,๕๗๗ จุด หรือร้อยละ ๑๕ (พื้นที่ชุมชน ๑,๔๙๙ จุด และริมทาง ๗๘ จุด) และ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๑,๑๗๐ จุด หรือร้อยละ ๑๑ (พื้นที่ชุมชน ๑,๐๕๘ จุด และ ริมทาง ๑๑๒ จุด)

เมื่อพิจารณาพื้นที่เผาไหม้ที่อยู่ในพื้นที่เมือง ๙๘๑,๗๗๖ ไร่ สูงสุดอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๓๙๓,๕๕๕ ไร่ รองลงมา คือ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ๒๑๖,๙๑๖ ไร่ และ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑๕๕,๘๖๔ ไร่

๒.๒ จำนวนจุดความร้อนแยกรายพื้นที่

๑) พื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ จำนวนจุดความร้อน ๗๙,๘๕๙ จุด พบสูงสุดในพื้นที่ป่า ๖๘,๙๔๖ จุด (ร้อยละ ๘๖) รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เกษตร ๘,๑๖๖ จุด (ร้อยละ ๑๐) และพื้นที่เมือง ๒,๗๔๗ (ร้อยละ ๓) โดย

๑.๑) พื้นที่ ๙ จังหวัดภาคเหนือตอนบน จำนวนจุดความร้อนส่วนใหญ่พบในพื้นที่ป่า ๕๘,๒๑๘ จุด (ร้อยละ ๙๓) (ป่าอนุรักษ์ ๓๑,๒๙๑ จุด และ ป่าสงวนแห่งชาติ ๒๖,๙๒๗ จุด) พื้นที่เกษตร ๓,๐๗๑ จุด (ร้อยละ ๕) และพื้นที่เมือง ๑,๕๒๗ จุด (ร้อยละ ๓)

เมื่อพิจารณาพื้นที่เผาไหม้ ๗,๐๙๙,๗๖๕ ไร่ สูงสุดอยู่ในพื้นที่ป่า ๖,๓๑๑,๗๗๕ ไร่ หรือร้อยละ ๘๙ (ป่าอนุรักษ์ ๒,๙๔๖,๖๕๙ ไร่ และ ป่าสงวนแห่งชาติ ๓,๓๖๕,๑๑๖ ไร่) พื้นที่เกษตร ๖๓๒,๑๒๓ ไร่ (ร้อยละ ๙) และพื้นที่เมือง ๑๕๕,๘๖๔ ไร่ (ร้อยละ ๒)

๑.๒) พื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง จำนวนจุดความร้อนส่วนใหญ่พบในพื้นที่ป่า ๑๐,๗๒๘ จุด (ร้อยละ ๖๓) รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เกษตร ๕,๐๙๕ (ร้อยละ ๓๐) และพื้นที่เมือง ๑,๑๗๐ จุด (ร้อยละ ๗)

เมื่อพิจารณารายจังหวัดที่มีจุดความร้อนสูง ได้แก่

(๑) จังหวัดแม่ฮ่องสอน จำนวน ๑๔,๑๒๗ จุด ส่วนใหญ่พบในพื้นที่ป่า ๑๓,๖๘๘ จุด (ป่าอนุรักษ์ ๘,๒๑๘ จุด ป่าสงวนแห่งชาติ ๕,๔๗๐ จุด)

(๒) จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๑๔,๐๘๙ จุด ส่วนใหญ่พบในพื้นที่ป่า ๑๓,๒๕๕ จุด (ป่าอนุรักษ์ ๗,๓๔๔ จุด ป่าสงวนแห่งชาติ ๕,๙๕๑ จุด)

(๓) จังหวัดตาก จำนวน ๘,๒๓๗ จุด ส่วนใหญ่พบในพื้นที่ป่า ๗,๖๕๐ จุด (ป่าอนุรักษ์ ๔,๗๗๑ จุด ป่าสงวนแห่งชาติ ๒,๘๗๙ จุด)

(๔) จังหวัดลำปาง ๘,๐๐๓ จุด ส่วนใหญ่พบในพื้นที่ป่า ๗,๒๕๕ จุด (ป่าอนุรักษ์ ๓,๔๕๕ จุด ป่าสงวนแห่งชาติ ๓,๘๐๐ จุด)

(๕) จังหวัดน่าน ๕,๔๙๕ จุด ส่วนใหญ่พบในพื้นที่ป่า ๕,๐๙๙ จุด (ป่าอนุรักษ์ ๒,๓๘๓ จุด ป่าสงวนแห่งชาติ ๒,๗๑๖ จุด)

ทั้งนี้ จุดความร้อนที่เกิดขึ้นใน ๕ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๖๓ ของจุดความร้อนในพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ

เมื่อพิจารณาพื้นที่เผาไหม้ ๓,๑๔๐,๗๔๓ ไร่ สูงสุดอยู่ในพื้นที่เกษตร ๒,๐๓๔,๑๐๗ ไร่ (ร้อยละ ๖๕) พื้นที่ป่า ๘๘๙,๗๑๙ ไร่ หรือร้อยละ ๒๘ (ป่าอนุรักษ์ ๔๓๕,๕๐๓ ไร่ และ ป่าสงวนแห่งชาติ ๔๕๔,๒๑๖ ไร่) และพื้นที่เมือง ๒๑๖,๙๑๖ ไร่ (ร้อยละ ๗)

๒) พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนจุดความร้อน ๒๘,๖๕๖ จุด พบสูงสุดในพื้นที่เกษตร จำนวน ๑๔,๙๐๗ จุด (ร้อยละ ๕๒) รองลงมา ได้แก่ พื้นที่ป่า ๑๐,๐๗๐ จุด (ร้อยละ ๓๕) และพื้นที่เมือง ๓,๖๗๙ จุด (ร้อยละ ๑๓)

เมื่อพิจารณาเป็นรายชนิดพืช จำนวนจุดความร้อนสูงสุดเกิดในพื้นที่นาข้าว ๑๐,๒๙๓ จุด รองลงมา ได้แก่ อ้อยโรงงาน ๑,๖๘๘ จุด

เมื่อพิจารณาพื้นที่เผาไหม้ ๕,๖๙๒,๑๒๘ ไร่ สูงสุดอยู่ในพื้นที่เกษตร ๔,๓๔๐,๓๗๗ ไร่ (ร้อยละ ๗๖) รองลงมา คือ พื้นที่ป่า ๙๕๘,๑๙๖ ไร่ หรือ ร้อยละ ๑๗ (ป่าอนุรักษ์ ๔๒๗,๒๙๗ ไร่ และ ป่าสงวนแห่งชาติ ๕๓๐,๘๙๙ ไร่) และพื้นที่เมือง ๓๙๓,๕๕๕ ไร่ (ร้อยละ ๗)

๓) พื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันตก จำนวนจุดความร้อน ๑๗,๓๐๑ จุด พบจุดความร้อนสูงสุดในพื้นที่ป่า ๑๐,๒๗๓ จุด หรือร้อยละ ๕๙ (ป่าอนุรักษ์ ๗,๖๕๐ จุด ป่าสงวนแห่งชาติ ๒,๖๒๓ จุด) รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เกษตร ๔,๓๑๖ จุด (ร้อยละ ๒๕) และพื้นที่เมือง ๒,๗๑๒ จุด (ร้อยละ ๑๖)

เมื่อพิจารณารายจังหวัด จังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนจุดความร้อนสูงสุด ๑๐,๓๔๑ จุด หรือ ร้อยละ ๖๐ ของจุดความร้อนในภาคกลางและภาคตะวันตก ส่วนใหญ่พบในพื้นที่ป่า ๘,๓๖๙ จุด (ร้อยละ ๘๑) (ป่าอนุรักษ์ ๖,๙๗๓ จุด ป่าสงวนแห่งชาติ ๑,๓๙๖ จุด) รองลงมา ได้แก่ พื้นที่เมือง ๑,๑๔๖ จุด และพื้นที่เกษตร ๘๒๖ จุด จำนวนจุดความร้อนรวมของทุกจังหวัดที่เหลือในภาคนี้ (นอกเหนือจากจังหวัดกาญจนบุรี) อีกร้อยละ ๔๐ ส่วนใหญ่เกิดในพื้นที่เกษตร ๓,๔๙๐ จุด (ร้อยละ ๕๐) จังหวัดที่พบจุดความร้อนในพื้นที่เกษตรสูง ได้แก่ จังหวัดลพบุรี ๙๒๖ จุด สุพรรณบุรี ๗๘๑ จุด พระนครศรีอยุธยา ๕๔๓ จุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายชนิดพืช จำนวนจุดความร้อนสูงสุดเกิดในพื้นที่นาข้าว ๒,๐๙๕ จุด รองลงมา ได้แก่ อ้อยโรงงาน ๑,๐๐๐ จุด

เมื่อพิจารณาพื้นที่เผาไหม้ ๓,๐๖๖,๐๖๕ ไร่ สูงสุดอยู่ในพื้นที่เกษตร ๑,๘๕๗,๐๓๐ ไร่ (ร้อยละ ๖๑) พื้นที่ป่า ๑,๐๑๐,๑๐๙ ไร่ หรือร้อยละ ๓๓ (ป่าอนุรักษ์ ๕๖๕,๗๗๙ จุด ป่าสงวนแห่งชาติ ๔๔๔,๓๓๐ จุด) และพื้นที่เมือง ๑๙๘,๙๒๕ ไร่ (ร้อยละ ๖)

๔) พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวนจุดความร้อน ๖๔๙ จุด พบสูงสุดในพื้นที่เมือง ๓๗๗ จุด (ร้อยละ ๕๘) รองลงมาได้แก่ พื้นที่เกษตร ๒๗๒ จุด (ร้อยละ ๔๒) ซึ่งส่วนใหญ่เกิดในพื้นที่นาข้าว จังหวัดปทุมธานี

เมื่อพิจารณาพื้นที่เผาไหม้ ๗,๔๗๕ ไร่ สูงสุดอยู่ในพื้นที่เกษตร ๖,๖๒๗ ไร่ (ร้อยละ ๘๙) และพื้นที่เมือง ๘๔๘ ไร่ (ร้อยละ ๑๑)

๕) พื้นที่ภาคตะวันออก จำนวนจุดความร้อน ๓,๙๔๘ จุด พบสูงสุดในพื้นที่เกษตร ๒,๖๒๕ จุด (ร้อยละ ๖๖) ส่วนใหญ่เกิดในพื้นที่นาข้าว จังหวัดปราจีนบุรี รองลงมาได้แก่ พื้นที่เมือง ๗๒๗ จุด (ร้อยละ ๑๘) และพื้นที่ป่า ๕๙๖ จุด (ร้อยละ ๑๕)

เมื่อพิจารณาพื้นที่เผาไหม้ ๕๑๗,๐๕๑ ไร่ สูงสุดอยู่ในพื้นที่เกษตร ๔๕๐,๒๖๖ ไร่ (ร้อยละ ๘๗) พื้นที่ป่า ๕๑,๑๒๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐ (ป่าอนุรักษ์ ๖,๐๕๖ จุด ป่าสงวนแห่งชาติ ๔๕,๐๖๔ จุด) และพื้นที่เมือง ๑๕,๖๖๕ ไร่ (ร้อยละ ๓)

๖) พื้นที่ภาคใต้ จำนวนจุดความร้อน ๒,๓๒๓ จุด พบสูงสุดในพื้นที่เกษตร ๑,๖๒๓ จุด (ร้อยละ ๗๐) รองลงมาได้แก่ พื้นที่ป่า จำนวน ๔๑๓ จุด (ร้อยละ ๑๘) และพื้นที่เมือง ๒๘๗ จุด (ร้อยละ ๑๒) โดยพบพื้นที่เผาไหม้เฉพาะในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ๘ ไร่